

Märkligaste folkmusikmaterial är det som inte publicerats

Av ett referat i denna tidning har framgått att riksspelman Gustaf Wetter till V:a Vingåkers Hembygdsförening överlämnat ett beställningsarbete som gällt folkmusiken i Vingåker. En viktigt frutsättning när det gällt att genomföra detta forsknings- och utredningsarbete är, säger Gustaf Wetter, att man har tillgång till Sörmlands Spelmansförbunds källmaterial. Det har jag haft i egenskap av arkivarie.

Det överlämnade materialet som är mycket omfattande, kan delas upp enligt två huvudlinjer: Tryckt källmaterial och Ej publicerat material. Det senare är i olika avseenden det märkligaste.

I det tryckta materialet ingår publikationerna Svenska låtar, Södermanland, utgiven 1934. Carl Erik Eriksson, Lind, Sköldinge: 18 melodier, upptecknade av Wetter. Gustaf Pettersson, Valla: 26 melodier, upptecknade av Dencker. Vidare Sörmlandslåten nr 1, 1970. Södermanlands Spelmansförbunds festskrift med anledning av 25-årsjubileet 1950. N.A. Lundgrens Beskrivning över vestra Vingåkers socken, 1874. Vingåker i våra faders tid av Ivar Schnell. Boken innehåller bl.a. visan om Pintorpafrun och visan om Vingåkersrosen.

UNIKT MATERIAL

"Märkligast" (för att låna Gustaf Wetters eget honnörsord) är emellertid det opublicerade materialet, som är helt unikt. Vi tänker då i första hand på Vidmarks notbok.

I detta material finns 75 folkmelodier upptecknade av A.P. Andersson, 1879-80, i avskrift från Musikaliska Akademiens bibliotek av G. Wetter. Renskrivna av den

Gustaf Wetter har nyligen gjort ett beställningsarbete om folkmusiken i Vingåker. Viktigt i detta arbete har det varit att ha tillgång till källmaterialet hos Spelmansförbundet.

skicklige notprätaren Nils E. Fält, Katrineholm - Aug. Widmarks den äldres och den yngres notbok, innehållande 132 folkmelodier. En utförlig artikel om notboken fanns att läsa i K-K av den 11 juli 1974.

Nils Denckers uppteckningar från 1931-32 för Landsmålsarkivets räkning, redovisar Oppunda härads spelmän, Aug. Widmark (1824-1878) och CA. Lindblom (1830-1906). Vidare melodier av Widmarks och Lindbloms lärjungar Gustaf Pettersson, Valla, (1847-1932) och Gustaf Kjellgren, Valla, jämte hans bror Aug. Andersson, Kölsta, Sköldinge.

FYND

Utöver dessa finns uppteckningar gjorda av Nils Dencker, Axel Wester, Josef Larsson, Ellen Lagergren och Johanna Lundström. Den sistnämnda sände under åren 1932-38 in till landsmålsarkivets inte mindre än 414 A5-blad med visor, anteckningar om kloka gubbar, öknamn, Staffansgång, bröllops- och julseder, spökhistorier m.m.

- Vilka fynd! utbrister Gustaf Wetter och menar att hela materialet borde publiceras.

Lägg därtill Wetters egna uppteckningar 89 stycken i ett urval av 608 efter Widmarks lärjungar Carl-Eric i Lind, Per Johan i Hissjö och Sme's Axel.

Under särskild rubrik redovisas uppgifter om "några spelmän i Västra Vingåker och Österåker under senare hälften av 1800-talet", antecknade ur minnet av f.d. möbelhandl. John Johansson, Vingåker, som försett dem med trevliga biografiska notiser.

Anteckningarna gäller "19 mer el-

ler mindre märkliga spelmän" och interfolieras av 43 melodier av avskrift eller originaluppteckningar av Johansson. De gäller Motorpa Pelle, Aug. Widmark, Carl Eric Lind, Per Johan i Hissjö, Höglorven, m.fl. vilka emellertid är utsocknes.

EGEN BRUDPOLKA

Wetter framhåller med uppenbar tillfredsställelse att Vingåker har en alldeles egen märklig brudpolska. Däremot är den riskbekanta Vingåkersvalsens alls inte inhemsk. Den är hämtad från Skogs socken i Hälsingland o. följaktligen inget att yvas över just i Vingåker.

En intervju med Gustaf Wetter, företagen av Sveriges Radlos Hildding Pettersson, ingår också i materialet, liksom ytterligare ett stort antal bandinspelningar. Bl.a. Vingåkers brudmarsch med Wetter, Wedberg, Kjellström, som också har spelat in en koral från Vingåker. - Melodier från Vingåker med Gunnar Hahns orkester. Dessutom åtskilligt talat material. Bl.a. av Kattrina i Klövålla.

I en av Gustaf Wetter och Arne Blomberg företagen intervju sjunger Frida Nilsson, Katrineholm, visor samt berättar historier på äkta vingåkersdialekt.

MÅSTAREN KRÖNER VERKET

Allt som allt bifogas till utredningen 693 melodier, varav Gustaf Wetter ensam svarar för 98 - för att vara exakt.

I slutorden säger smålänningen Gustaf Wetter inte utan stolthet: Efter att i 40 år ha verkat i Södermanland som aktiv spelman och upptecknare av folkmusik vågar jag avgiva omdömet att ingen socken i Södermanland i fråga om folkmusik kan mäta sig med Vingåker, vare sig beträffande kvalitet eller kvantitet.

Med denna omfattande utredning, som ingen annan skulle ha kunnat genomföra, har folkmusikforskaren Gustaf Wetter på ett synnerligen hedersamt sätt krönt sitt livsverk. Det må nu vara honom unt att i godan ro njuta sitt otium.

Sitt instrument lär han knappast kunna lägga åt sidan. Möjligen kommer han att något ransonera sina generösa offentliga framträdanden. I föreningslivet liksom i en mängd andra sammanhang i Katrineholm med omnejd har han länge varit något av en kulturinstitution.

- Yngre folk bör nu ta vid. Orden

är Gustaf Wetters. Inte våra.

-Nu återstår att låta binda in och på passande sätt arkivera det intressanta materialet, betygar ordföranden i Vingåkers Hembygdsförening, Mauritz Söderlund.

MIO

KK
18.12.1974